

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS 2019 M. BALANDŽIO 17 D. NUTARIMO NR. 371 „DĖL NACIONALINIO ORO
TARŠOS MAŽINIMO PLANO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO
(TOLIAU – PROJEKTAS)**

(TAP NR. 22-679(2); TAIS NR. 22-5967(3))

2022-07-29 Nr. NV-2186

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – pakeisti Nacionalinį oro taršos mažinimo planą (toliau – Planas), papildant jį priemonėmis oro taršos mažinimo tikslams pasiekti ir oro kokybei pagerinti ir siekiant užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių.

3. Dabartinė situacija:

- Europos Komisija 2020 m. gruodžio 1 d. pranešime Ref.Ares(2020)7252600 (toliau – Pranešimas) dėl pagal Direktyvą (ES) 2016/2284 parengtų nacionalinių oro taršos kontrolės programų politikos ir priemonių atnaujinimo nurodė, kad pagal Direktyvą (ES) 2016/2284 Lietuvos parengtame Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane (toliau – Planas) pateiktą informaciją ir prognozes Lietuva neįgyvendins įsipareigojimų dėl į aplinkos orą išmetamų tam tikrų teršalų kiekio mažinimo 2020–2029 metais ir nuo 2030 metų. Europos Komisijos tarnybos atlikusios rizikos vertinimą, nustatė teršalus, dėl kurių kyla didžiausia rizika neįvykdyti išmetamo kiekio mažinimo įsipareigojimų (SO₂, NO_x, NMLOJ ir KD_{2,5} kiekio mažinimo 2020–2029 m. įsipareigojimų; SO₂, NO_x ir NMLOJ kiekio mažinimo nuo 2030 m. įsipareigojimų). Pranešime nurodyta, kad yra poreikis atnaujinti Plane numatytą politiką ir priemones, prašoma įvertinti situaciją ir imtis būtinų veiksmų.
- Planas turi būti atnaujintas siekiant apriboti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamą sieros dioksido (SO₂), azoto oksidų (NO_x), amoniako (NH₃), smulkiųjų kietųjų dalelių (KD_{2,5}) ir lakiųjų organinių junginių (NMLOJ), išskyrus metaną, kiekį, kad būtų įgyvendinti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatyti išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo 2020 m. tikslai (taikytini nuo 2020 m. iki 2029 m.) ir 2030 m. tikslai (taikytini 2030 m. ir vėliau), taip pat orientaciniai tarpiniai taršos mažinimo tikslai 2025 metams; siekiant valdyti nacionaliniu mastu iš antropogeninių taršos šaltinių išmetamų kitų oro teršalų (reguliuojamų Jungtinių Tautų Tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos (toliau – Konvencija) 1998 m. Sunkiųjų metalų ir 1998 m. Patvariųjų organinių teršalų protokolais (toliau – Sunkiųjų metalų protokolais, POT protokolais)) kiekį, kad nebūtų viršytas atskaitiniais 1990 m. išmestas kiekvieno jų kiekis;
- Atlikus naujausios nacionalinės išmetamųjų teršalų apskaitos ir prognozių duomenų analizę, papildomai įvertinus Lietuvoje įgyvendinamas Plane nenumatytas ir planuojamas įgyvendinti priemones (pvz., klimato kaitos valdymo, energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir kt. srityse) ir galimą jų poveikį aplinkos oro taršai, galimą taršos mažinimo įsipareigojimų neįvykdymo riziką, atnaujinti Planą ir numatyti papildomas priemones, būtina ne vėliau kaip iki 2022 m. rugpjūčio 15 d., Vyriausybei patvirtinus atnaujintą Planą, per du mėnesius jį pateikti Europos Komisijai.

4. Projekto esmė:

- papildyti Planą informacija apie Europos žaliojo kurso numatytus veiksmus, prisidėsiančius prie oro taršos valdymo ir mažinimo; Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos 2021 m. Lietuvai pateiktas rekomendacijas, kurias įgyvendinusi Lietuva galėtų daryti tolesnę pažangą siekdama aplinkosaugos tikslų ir tarptautinių įsipareigojimų;
- patikslinti Plano pirmojo tikslo („sumažinti taršą SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5} ir NMLOJ, didžiausią

dėmesį skiriant taršos mažinimui iš pagrindinių teršėjų“) aprašomąsias dalis, atnaujinant informaciją apie padarytą pažangą 2005–2019 m. mažinant kiekvieno atskiro išmetamo į aplinkos orą teršalo (SO₂, NO_x, NH₃, KD_{2,5}, NMLOJ) kiekį ir išvadas dėl tolesnio mažinimo poreikio, remiantis naujausiais nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitos ir prognozių duomenimis;

- pakeisti Plano 1 priedą „Nacionalinio oro taršos mažinimo plano tikslai, uždaviniai, įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir jų reikšmės“ (išdėstyti nauja redakcija) – remiantis naujausiais nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitos duomenimis atnaujinti 1.1–2.2 uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijų reikšmes ir papildyti 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane nustatytais reikšmėmis;
- pakeisti Plano 2 priedą „Nacionalinio oro taršos mažinimo plano įgyvendinimo priemonių planas“ (išdėstant nauja redakcija) – papildyti naujomis ir kituose patvirtintuose strateginio planavimo dokumentuose nurodytomis priemonėmis (prisidėsiančiomis prie oro taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo), siekiant užtikrinti Lietuvai nustatytą Direktyva (ES) 2016/2284 reguliuojamų oro teršalų – SO₂, NO_x, NMLOJ, NH₃ ir KD_{2,5} sumažinimo 2020–2029 m. ir 2030 m. tikslų, palyginus su 2005 m. išmestu kiekiu, įgyvendinimą, ir toliau valdyti kitų oro teršalų (reguliuojamų Konvencijos Sunkiųjų metalų ir POT protokolais) išmetamą kiekį. Priemonės apima visuose ūkio sektoriuose (energetikos, transporto, žemės ūkio, pramonės) iki 2030 m. reikiamas įgyvendinti priemones;
- pakeisti Plano 3 priedą „Oro taršos mažinimo prioritetai ir tikslai“ – papildyti informacija apie Lietuvai nustatytus išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslus, numatytus 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane; patikslinti Direktyvoje (ES) 2016/2284 Lietuvai nustatytus išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo tikslus atitinkančias didžiausio leistino išmetamo kiekio vertes 2020–2029 metais ir nuo 2030 m., ir faktiškai 2005 ir 2019 m. išmestą teršalų kiekį; patikslinti aglomeracijoje ir zonoje įrengtų oro kokybės tyrimų stočių skaičių;
- pakeisti Plano 4 priedą „Nacionalinio oro taršos mažinimo plano tikslų ir uždavinių ryšys su kitomis susijusiomis politikos sritimis“ (išdėstant nauja redakcija) – papildyti informacija apie sąsajas su naujai priimtais strateginiais ir kitais planavimo dokumentais, susijusiais su oro taršos mažinimu;
- pakeisti Plano 9 priedą „Pažanga, padaryta vykdant esamą politiką ir taikant dabartines priemones mažinant išmetamųjų teršalų kiekį nacionaliniu mastu“ ir 12 priedą „Prognozuojamas išmesti į aplinkos orą teršalų kiekis (esamų priemonių scenarijus)“ (išdėstant juos nauja redakcija) – remiantis naujausiais nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitos ir prognozių duomenimis atnaujinti informaciją apie padarytą pažangą mažinant išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekį ir numatomą jų sumažinimą įgyvendinant esamas priemones;
- papildyti Planą 16 priedu „Prognozuojamas išmesti į aplinkos orą teršalų kiekis, įgyvendinus Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane numatytas priemones“ – remiantis nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų apskaitos 2005–2019 m. ir prognozių duomenimis pateikti informaciją apie numatomą pažangą mažinant išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekį įgyvendinant Plane numatytas priemones.

5. Derinimas:

- Dėl Projekto vykdyta viešoji konsultacija (nuo 2022-04-19 iki 2022-05-17) per epilietis.lrv.lt. Gauti pasiūlymai dėl 3 priemonių tikslinimo;
- Suderinta be pastabų su Susisiekimo ministerija, Lietuvos transporto saugos administracija, Vidaus reikalų ministerija, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Kultūros ministerija, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Valstybine saugomų teritorijų tarnyba, Valstybine teritorijų planavimo ir statybos inspekcija;
- Pastabų nepateikė, Lietuvos geologijos tarnyba, Valstybinė miškų tarnyba, Lietuvos mokslo taryba, Inžinerinės ekologijos asociacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija;
- Po derinimo pasiūlymai ir pastabos darbo tvarka aptarti ir suderinti su naftos perdirbimo sektoriaus AB „ORLEN Lietuva“, AB „Lietuvos geležinkeliai“, VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos atstovais; su Energetikos ministerijos, Susisiekimo ministerijos, Sveikatos apsaugos

ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos pramoninkų konfederacijos atstovais – aplinkos ministro 2021 m. liepos 30 d. įsakymu Nr. D1-446 „Dėl Darbo grupės nacionaliniam oro taršos mažinimo planui atnaujinti sudarymo“ (toliau – Darbo grupė) sudarytos darbo grupės nariais. Darbo grupės 2022 m. birželio 7 d. posėdyje priimti kompromisiniai sprendimai dėl institucijų pateiktų pasiūlymų tikslinti keičiamo Plano įgyvendinimo priemonės, papildyti jį naujomis įgyvendinimo priemonėmis; neatsižvelgti į tam tikrus pasiūlymus.

- Atsižvelgus į gautas pastabas ir pasiūlymus, 2022 m. birželio 7 d. Darbo grupės posėdyje priimtus kompromisinius sprendimus patikslintas keičiamo Plano įgyvendinimo priemonių planas.
- Keičiamam Planui teisės aktų nustatyta tvarka atliktos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) procedūros – atranka SPAV atlikti. Keičiamo Plano atrankos SPAV atlikti dokumentas (toliau – atrankos dokumentas) vertinimo subjektams per TAIS. Atsižvelgdami į atrankos dokumente apibūdintą ir nustatytą keičiamo Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumą ir į tai, kad nei vienam aplinkos komponentui nebus tikėtinų reikšmingų neigiamų Plano įgyvendinimo pasekmių, vertinimo subjektai pasiūlė priimti sprendimą neatlikti Plano SPAV.
- Atsižvelgiant į 2022 m. liepos 26 d. tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, Aplinkos ministerija pakartotinai teikia Projektą, kuris patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Strateginio valdymo grupės pateiktas pastabas ir pasiūlymus (į juos atsižvelgta, tikslinimai suderinti darbo tvarka, pateikti papildomi paaiškinimai).
- Teikimo lydraštyje pažymima, kad šiame Projekte, kuris pagrįstas 2021 m. vasario mėn. oficialiai paskelbtais 2005–2019 m. taršos pokyčiais ir iki to laiko nustatyta tvarka atliktomis taršos prognozėmis, 2022 m. susidariusių geopolitinių aplinkybių, sąlygotų pokyčių energetikos srityje, poveikis nevertintas. Kartu atkreipiamas dėmesys, kad direktyvoje (ES) 2016/2284 nustatyta tvarka ir terminais (**2023 metais**) atnaujinant Planą turės būti vertinama išmetamų teršalų kiekio mažinimo padaryta pažanga ir visi svarbūs su politinėmis aplinkybėmis (įskaitant geopolitines aplinkybes ir susijusias galimas ES aplinkosauginių ir kt. reikalavimų taikymo išimtis dėl energetinės krizės ir pan.), vertinimais, Planu arba jo įgyvendinimo tvarkaraščiu susiję tuometiniai pokyčiai.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatoms – Projektas įgyvendina Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano II skyriaus VI misijos 6.2.4 priemonę „Siekiant gyventi švaresnėje aplinkoje ir veiksmingai įgyvendinti Lietuvai nustatytus oro taršos mažinimo tikslus, atnaujinti Nacionalinį oro taršos mažinimo planą – numatyti papildomas priemones oro taršai mažinti iki 2030 m.

7. Dalykinio vertinimo išvada – atsižvelgiant į tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, siūlome patikslintą Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37052098722; +37066842325, el. p.
vaidas.talacka@lrv.lt